

RHINOCEROS

E

VETERVM SCRIPTORVM

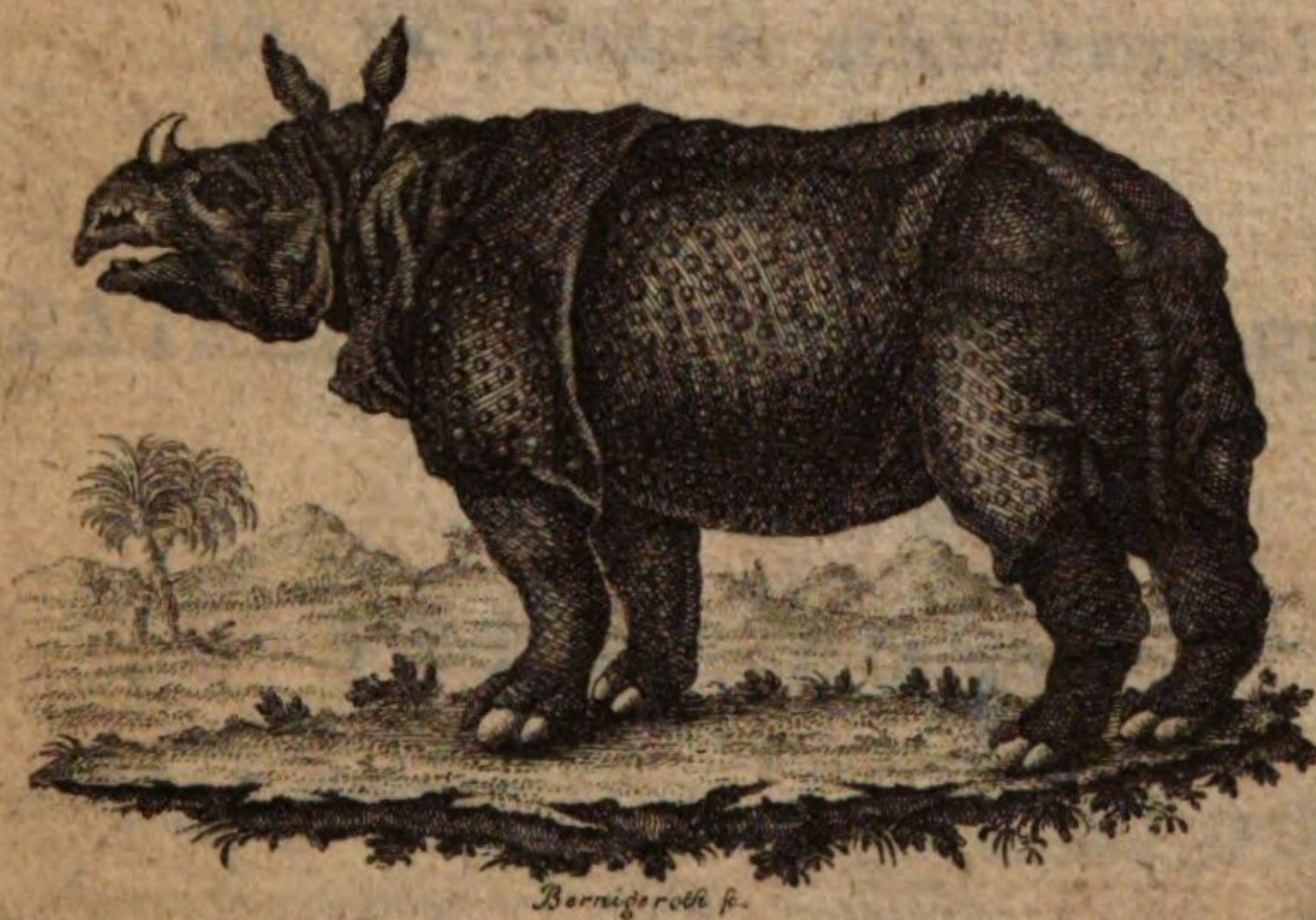
MONIMENTIS

DESCRIPTVS

A

FRIDERICO GOTTHILF FREYTAG.

I. V. C.

L I P S I A E

EX OFFICINA LANGENHEMIANA

CIDIDCCXXXVII.

*To Herrn Leidenberger. May 1792 - für
Theat. - Bild. u. Sam. - f. d.*

07/04/155

NOBILISSIMO. AMPLISSIMO
EXCELLENTISSIMO
D O M I N O
FRIDERICO. MENZ
PHYSICES. PROFESSORI. PVBLICO. ORDINARIO
ALVMNORVM. ELECTORALIVM. EPORO
ACADEMIAE. LIPSIENSIS. DECEMVIRO
IN. COLLEGIO. MAI. PRINCIP
COLLEGAE
PATRONO. ET. PRAECEPTORI. SVO
VENERANDO
VITAM. LONGAM
VALETVDINEM. COMMODAM
SVCCESSVS. OMNIVM. RERVM. PROSPEROS
PRECATVR

TVM. VERO

EIDEM

OB. VETEREM. CVM. PATRE. AMICITIAM

ET. BENEVOLENTIAM. ERGA. SE. PLANE

SINGVLAREM

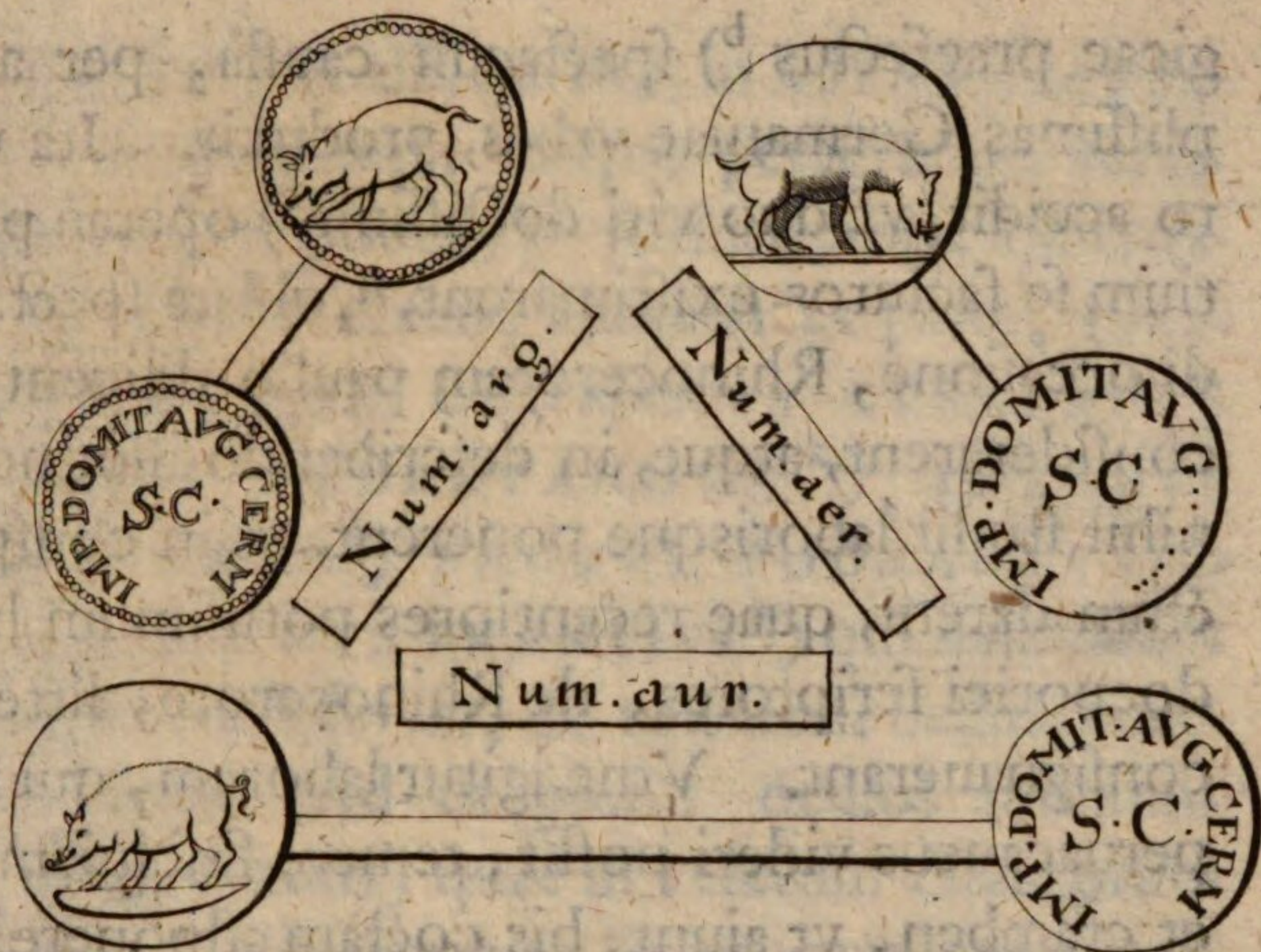
HOC. LEVE. OPVSCVLVM

GRATAE. MENTIS. ET. PERPETVAE

OBSERVANTIAE. CAVSSA

D. D. C

FRIDERICVS. GOTTHILF. FREYTAG

Knüßner sc.

nusitatae magnitudinis bellua, quae RHINOCEROS, a Graecis Romanisque scriptoribus, vocari solet, praeteritis nundinis Lipsiensibus, multorum hominum, in se conuertit oculos. E Bengala, quae extrema Asiae australis regio est, et magno paret MOGORI, immanis illa bellua, a viro, ^{a)} in amplissima, apud Belgas, dignitate, constituto, in Europam, naue, ante hos sex annos, aduecta fuerat, quam dono postea acceptam, et cauea inclusam, nauis Bel-

A 2 gicae

a) Is nempe fuit IOANNES ALBERTVS a SICK-TERMANN rei Belgicae, in tractu terrarum Bengalensi, praefectus, classis inde, in Belgium, redeuntis dux, et in societatis Indiae orientalis senatu, qui Bataviae est, consiliarius, ordinarius.

gicae praefectus ^{b)} spectacula causa, per amplissimas Germaniae vrbes, produxit. Ita vero accidit, vt duo viri doctissimi ^{c)} operae pretium se facturos, existimarent, si, oblata spectandi occasione, Rhinocerotem paullo diligentius considerarent, atque, in describendo illo, non nihil studii laborisque ponerent, et in conspectum darent, quae recentiores potissimum hodoeporici scriptores, de Rhinocerote, litteris consignauerant. Vtne igitur laborem, qui superuacaneus videri possit, temere suscipiamus, et cramben, vt aiunt, bis coctam adponere videamur, omiſſis iis, quae TACHARDVS ^{d)} CHARDINVS ^{e)} WORMIVS ^{f)} NEVHOFIVS ^{g)} KOL-

b) Cognomine MOV- THIVS dictus nobilis dominus VAN DER MEER. CHARD Tom. I. Livr. II. p. 67. edit. Amst. 1689. 12mo.

c) CAROL. AVGVST. a BERGEN, celeberrimus in academia Viadrina, artis salutaris doctor, in *Oratione de Rhinocerote Francof. 1746. in 4to.* I. M. BARTH, in *Schreiben an einen guten Freund, darinnen von Rhinocerote, oder Nashorn, umstaendliche Nachricht gegeben, und zugleich untersucht wird, ob dieses Thier der Hiob XL. 10. beschriebene Bebe-* e) *Voiages de Msr. le Chevalier CHARDIN en Perse et autres lieux de l'Orient. Tom. II X. p. 132. sqq. edit. quae Amst. 1711. in 12. prod.*

f) IO. GOTTLIEB WORM *Ost-Indian-und Persianische Reisen* p. 54. 185. 344. 1092.

g) IO. NEVHOFF *Gesandtschaft der Ost-Indischen Gesellschaft in den vereinigten Niederlaendern an den tartarischen Cham* p. 370. sqq. edit. Amstelod. 1666. 4to.

d) *Voyage de Siam des peres Iesuites par GUY TA-*

KOLBIUS^{h)} et alii, qui iter, in ASIAM et AFRICAM instituerunt, easque peragrarunt terrarum orbis regiones, in Rhinocerote, obseruarunt, silentio etiam, maxima ex parte, praeteribimus, quae CONRADVS GESNERVSⁱ⁾ VLYSSES ALDROVANDVS^{k)} IOANNES IONSTONVS^{l)} SAMVEL BOCHARTVS^{m)} WOLFGANGVS FRANZIVSⁿ⁾ qui *animalium* scripserunt *historias*, de eiusmodi bellua, commemorant. Ad ea potius oculos animumque intendemus, quae in veterum Graecorum pariter et Romanorum scriptorum monimentis, de Rhinocerote, passim leguntur: qua ratione, ab iis gratiam nos forte inituros esse, speramus, qui vetustatis memoriam libenter repetunt, neque Graeci Romanique sermonis saporem prorsus deposuerunt.

NOMEN Rhinocerotis origine Graecum, atque ἀπὸ τῆς ῥινός, *nasus*, et τῆς κέρατος, *cornu*, fuisse compositum, cum verbi ipsius ratio, primo statim adspectu docet, tum antiqui scri-

A 3 ptores,

h) M. PETER KOLBENS *vollstaendige Beschreibung des Africanischen Vorgebürges der guten Hofnung* p. 159. sqq.

i) *Histor. animal.* L. I. p. 952.

k) *Histor. quadrupedum bifulc.* C. XXXIII. p. 362. sqq.

l) *Histor. natural. de quadrupedibus* L. II. Artic. XI. p. 98.

m) *In Hierozoico* L. III. c. XXVII. p. 948. Conf. Cap. XXVI. p. 930.

n) *Histor. animal. cum commentar. et supplement.* IO. CYPRIANI P. I. c. XI. p. 53. et p. 603.

ptores, suo suffragio, confirmant. CURTIVS^{o)} certe scribit: *hoc nomen belluis eis inditum a Graecis, sermonis eius ignari, aliud lingua sua usurpant.* Et DIO CASSIUS^{p)} ὁ ῥινόκερως κέρας δέ τι κατ' αὐτὴν τὴν ῥίνα προσέχει, καὶ διὰ τῆτο, ἔτω κέκληται, *rhinoceros cornu, ex ipso naso, prominens habet, hincque suum nomen inuenit.* Quo cum consentit DIODORVS SICVLVS^{q)} et ζῶον, inquit, καλεῖται ἀπὸ τῆ συμβεβηκότος ῥινόκερως, *animal vocatur, a re ipsa, a naso scilicet cornuto, rhinoceros.* AELIANVS^{r)} denique dixit: ὁ ῥινόκερως ἐπ' αὐρας τῆς ῥινὸς τὸ κέρας φέρει, ἐνθεν τὸ κέκληται, *rhinoceros, in summa nare, cornu gerit, ex quo etiam nomen traxit.* E quibus omnibus, oppido intelligimus, a cornu, quod in naribus eminere conspicitur, nomen belluae isti fuisse inditum. Quae autem caussa fuerit, quam ob rem IONSTONVS^{s)} illud animal, quod a Germanis, in vernacula lingua, *Nasenhorn* dicitur, vocibus aliter transpositis, *Hornnase*, ab iis, adpellari scriberet, illam nos comminisci haudquaquam possumus, quoniam tale nomen insolens, atque inter Germanos, quod nos quidem

o) L. IX. c. I.

edit. WESSSELING.

p) L. LI. p. 526. edit.

r) L. XVII. de Animal.

HENRIC. STEPHANI.

natura c. 45.

q) Tom. I. L. III. Biblioth.

s) Histor. natural. de qua-

hist. Sect. XXXV. p. 200.

druped. l. cit.

dem sciamus, inauditum est. Quamuis autem Rhinocerotem, a cornu, in naribus, eminente, nomen accepisse, nemo dubitet; ea tamen in re, Graeci Romanique scriptores, a se inuicem, opinione discrepant, vtrum tantummodo vnum, an duo cornua habeat. Sed cohibebimus, ab indicando eiusmodi dissensu, tantisper calamum, dum infra, de illo dicendi, locus se obtulerit.

TERRA, vbi gignitur Rhinoceros ASIA et AFRICA est. Inprimis BENGALA, CAMBAIA, et PATANE, olim PERIMVDA dicta, illud animal procreant. Etiam si enim CVRTIVS^{t)} INDIAM *rhinocerotas alere, non generare*, scribit, quoniam natale Rhinocerotis solum, sicuti cum RADERO CELLARIUS^{v)} obseruat, AETHIOPIAM tantummodo esse, fortasse putauit: attamen sententiae, quam prodiderat, quasi oblitus, vbi Alexandrum, Poro deuicto, in Indiam, penetrasse, commemorat, Rhinocerotas, in India reperiri, his verbis, ^{x)} significat: *Rhinocerotes quoque rarum alibi animal, in iisdem montibus erant*. Quis autem, in eos montes, id animal aliunde aduectum,

A 4

non

t) L. IIX. c. 9. Miror eodem errore inductum fuisse CHARDINVM cum l. c. Tom. VIII. p. 133. de Rhinocerotib. scriberet: *Ethiopie est le pais où il y en a*

davantage, et je n'ai pas pu decouvrir qu'il y en ait aux Indes.

u) Vterque ad CVRTII loc. cit.

x) L. IX. c. 1.

non ibi natum, crediderit? Praeterea Scriptores itinerum, qui *dolato, confisi ligno*, vt poetae ^{y)} verbis vtamur, *animam ventis commisere*, vt alio quid fieret in orbe lustrarent oculis, in India procreari Rhinocerotas, experientia edocti didicerunt. Et ipsa illa bellua, quae scribendi occasionem, materiamque nobis suppeditauit, atque innumerabiles, per omnem Germaniam, spectatores inuenit, secundo, postquam foetum mater enixa fuerat, mense, in regione Bengalensi, ASSEM dicta, ab Indis, qui matrem telis confectam occiderant, capta, et ad nobilissimum SICHTERMANNVM, quem, honoris causa, iterum nominamus, adducta, et cicurata fuit. In AFRICA, et praesertim in AETHIOPIA, inueniri Rhinocerotas, HESYCHIVS ^{z)} non solum tradit, vbi Rhinocerotem τετραπῆν θηρίον ἐν Αἰθιοπία, *animal quadrupes, in Aethiopia*, vocat, sed PAVSANIAS ^{a)} etiam,

y) IUVENAL. Sat. XII. 57.

z) Sub voce ῥινόκερως.

a) In Boeotic. p. 297. edit. WECHEL. HIERON. CARDANVS de subtil. L. X. Rhinocerotem non Aethiopicum sed Indicum adpellat taurum. Rhinocerotas vero, a PAVSANIA, *tauros* vocari *Aethiopicos* nemo mi-

rabitur, qui elephantos etiam, a Romanis, *Lucas boues*, dictos, legerit; cuius rei causam esse, referunt VARRO, PLINIVS aliique, quod Romani nulum animal grandius boue viderant, antequam Pyrrhus, Epirotarum rex, A. V. C. CCCCLXXII. Tarentinis opem ferens, elephantos, in Lucania, aduersus Romanos,

etiam testatur, quum se vidisse ταύρους, ait, τὸς τε Ἀιθιοπικὸς, ὅς ἐπὶ συμβεβηκότι ὀνομάζεται ῥινοκέρας, ὅτι σφίσιν ἐπ' αἰσῶ τῇ ῥινὶ ἐν ἐκείνῳ κέρας, *tauros Aethiopicos, quos e re ipsa, Rhinocerotas nominant, quod illis, in nare extrema, cornu prominet: et alio loco* ^{b)} *idem scribit: οἱ Ἀιθιοπικοὶ ταῦροι τὰ κέρατα φύσσιν ἐπὶ τῇ ῥινὶ, Aethiopici tauri, e naribus cornua extrudunt.* Fuerunt quidem viri doctissimi, et inter eos, ANGELVS POLITIANVS ^{c)} qui PAVSANIAM, iis, quae protulimus, verbis, non Rhinocerotem, sed taurum Aegyptium describere, existimarent; sed eorum sen-

A 5

ten-

nos, produceret. Inuenimus hoc elephantis nomen in ENNII fragmentis, p. 305. edit. HESSELI, ubi hoc prouerbum legitur

*atque prius pariet locusta
lucam bouem*

apud LVCRETIVM L. V. de rer. nat. v. 1300. sqq.

*Inde boues Lucas turrito
corpore tetros*

*Anguimanos belli docue-
runt volnera Poeni*

Sufferre.

nec non apud LACTANTIUM qui libr. de Opif. Dei c. 3. scribit: *potestne igitur aliquis, cum videat, etiam boues Lucas cum im-*

*manissimis corporibus seruire
homini queri de opifice Deo?*

Conf. PLINIVS L. IIX.

Hist. nat. c. 6. atque e recentioribus, qui pluribus verbis de hoc nomine commentatus est, GISBERT.

CVPERVS, exercitat. II.

de elephantis, in numis, in-

uentis, quae Tom. III. in

thesauro Antiquitat. Roma-

nar. SALLENGRII extat.

It. GEORG. CHRISTOPH.

PETRI AB HARTEN-

FELS elephantographia

curiosa P. I. cap. II. p. 9.

sq.

b) In Eliacis p. 159.

c) In Miscellan. c. 56.

tentiam, AELIANI^{d)} iuxta et PLINII,^{e)} quam nobis de Aethiopicis tauris dederunt, refellit descriptio. Quid? quod CONRAD. GESNERVS^{f)} et LAELIVS BISCIOLA^{g)} Mutinensium polyhistor, hanc causam, satis, ut aiunt, perorarunt, et DOMITIVM CALDERINVM, criticum seculi XV. celeberrimum, aduersus POLITIANVM, strenue defenderunt. Apud FESTVM,^{h)} quidam *Rhinocerotem esse*, aiunt, *bouem Aegyptium*: sed deprauatum fuisse FESTI locum DACERIVSⁱ⁾ obseruat, et, *Aethiopicum* legi, debere, pronunciat. LVCILIVS^{k)} etiam, poeta antiquissimus, hominem dentibus, ex ore, prominentibus conspicuum Rhinoceroti adsimilauit Aethiopico, cum scriberet:

*Broncus nouit lanius, dente aduerso, eminulo;
hic est*

Rhinoceros velut Aethiopus.

De AXOMITE, nobili, in Aethiopia, emporio, quod AVXVMEN vocant alii, haec AR-

RIANI

d) L. XVII. de Animal. natur. c. 45.

e) L. VIII. histor. natural. c. 21.

f) Histor. Animal. l. cit.

g) Tom. II. horar. subseciuar. L. II. c. 23. p. 156. sqq.

h) L. XVI. de verbor. significat. p. 448. edit. in usum DELPHINI.

i) In Obseruat. ad cit. FESTI loc.

k) E reliquiis L. III. Sat. p. 30. edit. FRANCISC. DOVS AE. *Bronci* autem *Brocci*, et *Brochi*, adpellantur, qui os productum et dentes, ex ore, prominentes habent. Vid. NONIVS L. I. p. 102.

RIANI ¹⁾ verba legimus: εἰς Ἀζωμίτην ὁ πᾶς ἐλέφας ἀπὸ τῆς πέρας τῆς Νείλου φέρεται, διὰ τῆς λεγόμενης Κυνηείας ἐκείθεν δὲ εἰς Ἀδελεί. τὸ μὲν ὅλον πλῆθος τῶν φονευομένων ἐλεφάντων ἢ ῥινόκερῶτων, περὶ τῆς ἀνω νέμεται τόπῳ. σπανίως δὲ ποτε καὶ ἐν τῷ παραθάλασσαν περὶ ἀντὴν τὴν Ἀδελεί θεωρεῖνται, *omne ebur, quod est ultra Nilum, Axomitani per Cyneium (fluvium) deferunt, inde Aduli: omnes itaque elephantorum aut Rhinocerotum occisorum multitudo, in superioribus locis alitur, raro autem in locis iuxta mare, ipsamque urbem Aduli ^{m)} conspiciuntur.* Et idem, paullo post, ⁿ⁾ scribit: ἐπὶ τῶν ἔσω τόπων τῆς Ἀραβικῆς, *ex interioribus, Arabiae locis, φέρεται ἐλέφας καὶ ῥινόκερως affertur ebur et Rhinoceros: ubi more, Graecis usitato ἐλέφας καὶ ῥινόκερως, synecdochice pro elephantis dentibus et Rhinocerotis cornibus ponitur:* id

1) In maris Erythraei Periplo p. 2. edit. STVCKII quam lege in scholiis ad h. l. p. 13.

m) Varia ratione Aduli oppidum, quod vicum STVCKIUS nominat, a veteribus scribitur. Nos cum STEPHANO consentimus, qui ex HERODIANO probat, verum nomen esse Ἀδελίς, propterea quod PLINIVS L. VI. Hist. natural,

c. 29. Aegyptiorum servos, a dominis profugos id oppidum condidisse memorat, et maximum emporium Trogodytarum etiam Aethiopum esse dicit. Addit etiam: abest a Ptolemaide quinque dierum navigatione: deferunt plurimum ebur, Rhinocerotum cornua.

n) P. 3. libri cit. et STVCKIUM in scholiis p. 21.

id enim alia mercium genera, produnt, quae, ex iisdem locis, adferri perhibentur. Et haec haftenus de regionibus, vbi Rhinoceros generatur.

Quia solertia, in describendo Rhinocerote, vbi sint veteres autores, ex iis patebit, quae, de illo, recentiores, in commentariis suis adnotarunt. Quo perspectiora enim habebimus, quae vtriusque generis scriptores, de Rhinocerotis **FORMA, NATURA, et PROPRIETATIBVS,** commemorant, eo facilius narrationis veritatem diiudicare poterimus. Audiamus itaque **IACOBVM BONTIVM**, medicum, rerum in India, obuiarum peritissimum. Ille Rhinocerotem, plus vice simplici, in patrio et natali solo, suis conspexit oculis, et proinde sic descripsit: °) *cute e nigra est cinericia, instar elephantinae, rugosa admodum, cum profundis plicaturis, circa latera ac in dorso: crassam admodum habet pellem, vt quae ictui Iaponicae machaerae facile resistat. Neque enim haec bestia, vt apud nos pingitur, scutis munita est, sed hae plicaturae hos clypeos mentiuntur, neque vna pars durior est altera. Rostro est porcino, sed ante acutiore, neque tam obtuso, in cuius extremitate, cornu istud extat, unde nomen sortita est bellua, aliud altero maius, pro aetate*

o) In libro de medicina Indorum p. 16.

tate Rhinocerotis. Colore etiam cornu variat, modo nigrum, modo cinericium, modo album est. Magnitudine autem corporis mediocris staturae, elephantem proxime accedit mediocre, nisi quod pedibus sit longe humilioribus, et propterea etiam tam conspicuum non est animal. His BONTII verbis, descriptionem Rhinocerotis, a GEORGIO de SEPIBUS adlatam, e museo Kircheriano ^{P)} adiungimus: *Animal est grande, durissimo et solidissimo corio, ceu thorace ferreo, a natura loricatedum. Corporis mole elephanto non impar, a qua tamen nonnihil deficit, eo quod breuiiores habeat pedes. Caput habet ad modum suum, in rostrum acutius, et usque ad frontem productum, grauissimi ac robustissimi colli, os repandum, extra nares ei excrescit cornu rotundum, et robustissimum parumper versus frontem incuruatum, ferrugineum nigrorem habens, caudam more boum, eiusque formae gestat, feritate, dolo, et fortitudine corporis molem aequat, adeo ut nulli belluarum cedat.* Omnium vero adcuratissime, siquidem de bellua, quam, in Germania hoc tempore, vidimus, ferendum est iudicium, de-

p) Cap. VI. p. 30. Edidit pliolemque; illa vero Rhinocerotis descriptio, quam quidem istam *Musei Kircheriani descriptionem* PHIL. GEORG. DE SEPIBUS de- BONANNI Rom. 1709. in dit, in editione PHIL. BONANNI locum non inuenit. fol. multo auctiorem am-

descripsit Rhinocerotem CAROLVS AVGVSTVS a BERGEN, in ea, quam supra laudauimus, oratione, vbi Rhinocerotem esse, dixit, ^{q)} *animal, quadrupes, peregrinum, stupendae molis, visu horrendum, coloris fusci, pilis destitutum, lorica tum siue magnis cutis plicis ac pedibus in corporis comparatione humilibus donatum, cornu in naso gerens paullo recuruum, acuminatum, a quo et nomen vi Graeci vocabuli toti belluae impositum est.* ^{r)} Ante ARISTOTELEM, de Rhinocrote, e veteribus, scripsisse neminem, vt crederemus, facile quidem adduci poteramus, propterea quod, in decem illius philosophi libris, *περὶ ζῴων ἰσολογίας*, de *animalium historia*, nullam Rhinocerotis mentionem factam reperimus: sed quoniam ex quinquaginta voluminibus, quae is, PLINIO teste, ^{s)} de Animalibus scripta reliquerat, plurima

q) Plagul. B. column. I. und aus dem Englischen in
 r) Iam haec scripseramus, das Deutsche übersetzt worden von D. GEORG. LEONH. HUTH. Nürnberg. 1747. in 4. quod titulum praefert: *die natürliche Historie des NASHORNS, welche von Doctor PARSONS, in einem Schreiben an MARTIN FOLKES, Ritters und Praesidenten der Königlich-Englischen Societät abgefasst, mit zuverlässigen Abbildungen versehen,* Exhibetur p. 8. sqq. Rhinocerotis anno 1739. Kalendis Iuniis in Angliam aduecti descriptio, qua nihil adcuratius luculentiusque exhiberi potuit.
 s) L. IIX. histor. natural. c. 16. Digna omnino verba sunt, quae heic legantur: Ale-

rima perierunt, fieri etiam potuit, ut quae
 ARISTOTELES, e scriptoribus antiquissimis
 de Rhinocerote, cognita habuerat, cum aliis
 rebus, ad declarandam animalium naturam per-
 tinentibus, iniuria temporum, interciderent.
 Igitur, inter Graecos, quod nos quidem sciamus,
 scriptores, primus fuit AGATHARCHIDES
 Cnidius, professione Grammaticus, tempore
 PTOLEMAEI PHILOMETORIS, clarissimus,
 qui in libro, *περὶ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης*, de
mari erythraeo, Rhinocerotis formam describe-
 re adgressus est. Insignem, e libro quinto
 particulam, PHOTIVS, patriarcha Constanti-
 nopolitanus, *μυριοβίβλω*, seu bibliothecae
 suae^{t)} inseruit, vbi haec legimus: 'Ο ῥινόκε-
 ρως ἐλέφαντος ἔλείπεται, τῷ γὰρ ὕψει κατα-
 δεέσε-

Alexandro M. rege inflam-
 mato cupidine animalium na-
 turas noscendi, delegataque
 hac commentatione Aristoteli,
 summi in omni doctrina viro,
 aliquae millia hominum, in
 totius Asiae Graeciaeque tra-
 ctu parere iussa, omnium quos
 venatus, aucupia piscatusque
 alebant: quibusque viuaria,
 armenta, aluearia, piscinae,
 aviaria, in cura erant, ne
 quid usquam gentium ignora-
 retur ab eo: quos percontan-
 do, quinquaginta fere volu-

mina illa praeclara, de ani-
 malibus condidit.

t) Cod. CCL. p. 361. edit.
 SCHOTTI. Conf. FABRI-
 CIVS L. III. Biblioth. Gr.
 c. VIII. p. 207. it. HENRIC.
 DODWELL in dissert. Scri-
 ptoribus Geographiae vete-
 ris minoribus Graecis, quos
 IO. HUDSON edidit, prae-
 missa, vbi Tom. I. p. 49. sqq.
 AGATHARCHIDEN, de
mari Erythraeo librum re-
 gnante PTOLEMAEO
 ALEXANDRO, scripsisse,
 perhibet.

δεέσερος ὑπάρχει, *Rhinoceros vastitate quidem non minor, sed altitudine inferior est elephanto.* Talia etiam sunt, quibus ARTEMIDORVS Ephesius ^{v)} apud STRABONEM, DIO CASSIVS, et DIODORVS SICVLVS eximiam corporis molem Rhinoceroti tribuunt, elephanto tamen magnitudine parem esse negant. Ille enim, μικρόν, ait, ^{x)} ἀπολίπονται τῶν ἐλεφάντων οἱ ῥινόκερωτες, *Rhinocerotes magnitudine, ab Elephantis superantur*: iste, ^{y)} si altitudinem exceperis, τὰ μὲν ἄλλα ἐλέφαντι πῇ προσέοικεν, *elephanto similis est Rhinoceros*: hic ^{z)} denique, ῥινόκερως ἀλητῇ καὶ βιά παρὰ πλήσιον ἐλέφαντι, τῷ δὲ ὕψει ταπεινότερος, *Rhinoceros robore, et vi, elephanto similis, sed illo humilior est.* Neque vero in alia, OPPIANVS fuit sententia, cum Rhinocerotem Oryge, qui, e caprarum siluestrium, quas LYBIA procreat, genere est, haud multo maiorem scriberet, his verbis ^{a)} vsus:

u) Fuit ARTEMIDORVS Ephesius, non obscuri, inter Geographos, nominis, qui Olympiade CLXIX. floruit, et XI. Geographiae libros scripsit, quorum reliquiae in minoribus Geographis Graecis Tom. I. p. 76. inueniuntur, V. FABRI

CIVS L. IV. Bibl. Gr. c. XIII. p. 406.

x) Ap. STRABONEM L. XVI. Geograph. p. 1120. edit. ALMELOVEENII.

y) Loc. iam. cit.

z) Loc. supr. cit.

a) L. II. κυνηγετικῶν, s. de venatione, v. 551. sqq.

Ῥινόκερως δ' ὄρυγος μὲν ἔφυ δέμας αἰθυκτῆρος
 ὅου πολλὸν μείζων.

Rhinoceros autem Oryge^{b)} quidem est corpore impetuoso, non multo maior. Nam praeterquam quod ARISTOTELES, PLINIVS, et AELIANVS Orygem, corporis mole superare tauros docent, et STRABO, Rhinocerotem se vidisse, testatur, qui magnitudine, τὸν ταῦρον aequauerit; ipse etiam OPPIANVS^{c)} elephantis, quos descripsit, proxime subiungit Rhinocerotas, et, corpore satis grandes esse, indicat. Consentiunt, ea in re, cum Graecis scriptoribus, inter Romanos, PLINIVS, et SOLINVS, quorum alter^{d)} Rhinoceroti longitudinem cum elephanto, de quo paullo ante dixerat, parem, crura autem multo breuiora tribuit: alter^{e)} Rhinocerotem longitudine quidem ipsis elephantis parem, breuiorem tamen cruribus esse, pronunciat. Nullos, in corpore, pilos habet Rhinoceros, si quamdam frontis partem exiguam, aures, et caudam exceperis, in quibus rari quidem pili, fed

b) OPPIANVS libr. cit. 90, Saeuus Oryx dictus fuit. v. 446. sic de Oryge:

Ἀγριόθυμος ὄρυξ κρυερὸς

θήρεσσι μάλιτα,

Saeuus Oryx, et omnibus feris maxime infestus. et a

MARTIALE L. XIII. Epigr. 511.

c) Loc. cit.

d) L. VIII. Hist. Nat.

c. 20.

e) In Polyhistore c. XX X.

p. 41. edit. Cl. SALMA-

sed perasperi adparent. Cutis dura et crassa belluam tegit, et instar thoracis, aduersus vim, quasi munire conspicitur. Illam telis imperuiam esse perhibent; quod etiamsi de vno alteroue telorum genere, valere arbitramur; de globulis tamen plumbeis, quos, e sclopetis, eiaculari, hac nostra aetate, solemus, dubitatio suboritur, quam nemo, nisi experientia edoctus, nobis eximere poterit. AGATHARCHIDAE quidem^{f)} Rhinoceros *εὐτελής τὴν ἀφὴν τῷ δέρματι*, pelle insignis est, quae contactum admittit tenuiorem; DIODORVS tamen SICVLVS *δορὰν ἰσχυροτάτην*,^{g)} pellem firmissimam; et AELIANVS *φορὴν σερρεὰν, καὶ δυσανόνησον*,^{h)} pellem firmam, et iaculo aegre peruiam, eidem tribuit. Omnes, nisi fallimur, habent, quo confirmare possint suam sententiam. Cutis enim in Rhinocerotum catulis, necdum adultis, ea inprimis parte, qua plicas, in tergo, habent, mollior omnino est contactu: durior autem et multo asperior adparet, vbi grandior ab annis, factus Rhinoceros, lorica quasi, per totum corpus, contegitur. Caue autem existimes, oscitare OPPIANVM, et colorem, a re ipsa, prorsus alienum, Rhinoceroti tribuere, cum, rufa fronte illum insignem, et purpureis macu-

f) Apud PHOTIVM l. c.

h) L. XVII. de animal.

g) Loc. cit.

natura c. 44.

maculis, in tergo, conspicuum, producit. Verba poetae ⁱ⁾ haec sunt:

ἡρέμα δὲ ξανθοῖς ἐπὶ καλλιόμοισι μετώ-
ποις
καὶ νώτῳ ῥαδάμιγγες ἐπήτριμα πορφύρε-
σιν.

CONRADVS RITTERSHVSIVS latine reddidit: *sensim vero in rufa et pulcricoma fronte, et in dorso, maculae confertim purpurascunt.* Nam rariores, quos supra diximus, in fronte, pili, ad rufum colorem proxime accedunt, et maculae, quibus Rhinocerotis corpus, vt PLINII ^{k)} verbo vtamur, *se quasi loricat*, purpuram omnino referunt, non quidem splendidam illam et rubentem, quam πορφυρίδα Graeci proprie dixerunt, *sed plebeiam*, quam CICERO ^{l)} nominat et *fuscam*, quae propterea quod ad glaucum colorem vergebat, et mare fluctibus commotum, imitari videbatur ὀλουργίς, ^{m)} a veteribus Graecis dicta est. Et quid pluribus

B 2

ver-

i) L. II. κυνηγετ. v. 558 59. proprie, hoc nomine, adpel-
lata est, quae a Graecis

k) L. IIX. hist. nat. c. 24. πορφυρίς nominatur. Rubra

l) In Oration. pro SEX- illa erat, et maxime splen-
TIO c. 8. vbi, Pisonem vi- dida: ποινικίς puniceum re-
rum, qui grauitatem quan- ferebat colorem: ὀλουργίς, ad
dam affectabat, eiusmodi glaucum colorem accede-
purpura delectatum fuisse, bat, quem *mare*, vt poetae
scribit. aiunt, *iratum* prae se fert.

m) Purpura apud anti- Conf. HADRIAN. IVNIVS
quos varia fuit, sed vna L. II. Animaduers. c. 2.

verbis opus est? HOMERI ⁿ⁾ verba; ὅτε πορφύρῃ πέλαγος μέγα κύμασι, *cum purpurascit magnum pelagus fluctibus*, EVSTATHIUS exponit: μελαίνηται, *nigrescit*. Et HESYCHIUS, ^{o)} πορφύρει, per μελανίζει, et τὸ πορφυρέον, per τὸ μέλαν interpretatur. Quid autem de illorum scriptorum sententia statuendum est, qui buxum Rhinoceroti colorem tribuunt? Sunt ex eorum numero, apud Graecos, AGATHARCHIDES, ^{p)} qui belluam χρώμα ἔχει πύξω παρεμφερές, *colorem habere buxo similem*: et DIODORVS SICVLVS, ^{q)} qui similiter, χροάν ἔχει πυξοειδῆ, *colorem buxo similem habere*, dixit: apud Romanos autem, PLINIVS, ^{r)} et SOLINVS, ^{s)} quorum vterque Rhinoceroti colorem buxum adsignat. Hos certe omnes refellere videtur STRABO, ^{t)} cum de Rhinocerote, a se conspecto, ita scribit: ἀπόγε τῶ ἀφ' ἡμῶν ὁρασθέντος ὅτε πύξω τὸ χρώμα ἐμφερές, ἀλλ' ἐλέφαντι μάλλον, *eius, scilicet Rhinocerotis, quem nos vidimus, color non buxeus, sed elephantis similis erat*. At enim, nos causam esse videmus nullam, quam ob rem Graecos, quos adduximus, Romanosque scri-

n) L. XIV. Iliad. v. 16.

o) In voc. πορφύρει.

p) Apud PHOTIVM loc. iam cit.

q) Loc. cit.

r) L. VIII. Hist. Nat.

c. 20.

s) In Polyhist. l. supr. cit.

t) L. XVI. Geogr. p.

1120.

scriptores, tanquam opinione deceptos, erroris cuiusdam arguamus. Nam buxeus color, si Romanam loquendi consuetudinem spectamus, a subfusco, saltem liuido et cinereo, proxime abest, et propterea, a MARTIALE, ^{v)} piceo iungitur colori, vbi Maximinae, feminae edentulae, *piceos plane buxeosque dentes* tribuit. Quid? fieri etiam potuit, vt STRABONI talis, sub adspectum, veniret Rhinoceros, qui annosus erat, et proinde solis aerisque vaporibus diu expositus, nigrescere coeperat, in corpore: cum alii scriptores, Rhinocerotas describerent iuuenculos, quos buxei coloris esse conspexerant.

CAPVT belluae, qua parte os prominet, ad rostri similitudinem accedere, STRABO ^{x)} obseruauit, qui, *μορφὴν τῆς συάγρης, apri formam* id referre existimat. In naribus, cornu eminere, supra iam diximus. Id a veteribus, diuersa ratione describitur. AGATHARCHIDES, STRABO, DIODORVS SICVLVS *κέρας* vocant *σιμὸν*, quod SOLINVS ^{y)} *cornu repandum* nominat. AELIANVS ^{z)} *ὀξύτατον ἐπ' αὐρῶν*, in *extrema parte acutum* esse, ait: OPPIANVS ^{a)} autem,

B 3

ὀλί-

v) L. II. Epigr. 41.

x) Libr. cit. p. 1120.

y) In Polyhist. loc. cit.

z) Loc. supr. cit.

a) Libr. cit. v. 558. sqq.

ὀλίγον ὑπὲρ ἀκρία ῥινός
ἀντέλλειν κέρας, αἶνον, ἀκαχμένον,

exiguum supra summitatem nasi, surgere cornu graue, acutum, dicit, idque poetarum more ἄγριον ἄορ, saeuum telum ^{b)} adpellat. Nimirum in cornu Rhinocerotis, singulare et prorsus eximium belluae robur residere, crediderunt veteres. Id fane, e STRABONIS ^{c)} sententia, ὅς ἐστι παντὸς σερρώτερον, *omni osse durius est, et, quemadmodum AGATHARCHIDES, DIODORVS SICVLVS, et AELIANVS sibi persuasum habuerunt, ὀξύτατον ἐπ' ἀκρας, σιδήρῳ δὲ καρτερόν προσείκασαι, in summa nare, cornu acutum est, quod ferro non concedit robore.* Pluribus verbis rem, poetarum more, exaggerat OPPIANVS: ^{d)}

κείνω κεν χαλκὸν τε διατρήσειεν ὀρέσας
Ουτήσας βριαρὴν τε διατμήξειε χαράδρην,

Illo, cornu, ferrum transiicit, facto impetu, vulnerans, firmumque diffecat saxum. Sed talia plerumque magnificentius iactari, ab antiquis scriptoribus, experientia edocti nouimus, cum paucula quaedam ramenta oculis nostris ob-

b) Sic, e graeco, vertit *sem aereum* nigro capulo fur-
RITTERSHVSIVS τὸ ἄορ, *spensum, habet.* HESY-
quod proprie *ensem* signifi- CHIO ἄορ est ξίφος, et μά-
cat. Apud HESIODVM, *χαίρα.*
in Scuto Hercul. v. 220. c) Libr. iam saepius cit.
PERSEVS ἄορ χάλκεον, ex- d) Libr. cit. v. 554.

obiicerentur, quae de cornu Rhinocerotis, quem vidimus, cultro derafa, non nemo, aduersus morbum, nescimus quem, a belluae custodibus, obtinuerat. Id alioquin omnibus facile largimur, quod RHINOCEROS, animal immane, ferox et indomitum, *cum terribiles*, vt poeta ait, ^{e)} *exarsit in iras*, non feras solum et homines cornu vulnerare, sed etiam arbores, et quidquid eidem obuium fuerit, impetu facto, prosternere possit.

Num Rhinocerotes inueniantur bicornes, in disceptationem et controuersiam vocari, intelligimus. Veteres Scriptores tantum non omnes, PAVSANIA et MARTIALE excepto, vnum tantummodo cornu Rhinoceroti tribuunt. PAVSANIAS, ^{f)} Aethiopicos tauros, quos Rhinocerotas esse, supra ostendimus, duo habere cornua, ait, alterum ἐπ' αὐτοῦ τῇ ῥινὶ κέρα, *e nare extrema, prominens cornu*, alterum ὑπὲρ αὐτοῦ, & μέγα, *supra illud, non magnum*. Hanc sententiam, alio loco, his verbis, confirmat: ^{g)} οἱ Αἰθιοπικὸι ταῦροι τὰ κέρατα φύσσιν ἐπὶ τῇ ῥινὶ, *Aethiopici tauri, e naribus, cornua extrudunt*. MARTIALIS, ^{h)} in epigrammate, quo Rhinocerotis, cum vrsu, pugnam,

B 4

e) MARTIALIS Libr. de spectaculis Epigr. IX.

f) In Boeotic. l. cit.

g) In Eliacis p. 159. edit. WECHEL.

h) Libr. de Spectacul. epigr. XXII.

gnam, in amphitheatro Domitiani factam, describit, belluam omnino bicornem designare videtur, quae

*grauem gemino cornu sic extulit vrsu
iaculat ut impositas taurus, in astra pilas.* ⁱ⁾

Sed vitio laborare epigramma, ii praesertim viri docti suspicantur, qui, Rhinocerotem non nisi vnicornem inueniri, statuunt. Inprimis corruptelae suspicionem mouet, quod dictu admodum difficile sit, qua ratione, Rhinoceros, altero simul cornu, quod dorso proximum esse memoratur, vrsu efferre, et in altum iactare potuerit. Auget praeterea mendii suspicionem, aliud MARTIALIS epigramma, ^{k)} vbi is vnum modo Rhinoceroti cornu adscripsit, dixitque:

*O quam terribiles exarsit pronus in iras,
Quantus erat cornu, cui pila taurus erat.*
Ita vero interpretes, verba epigrammatis, diuerso

i) Eiusmodi pilae non vsum, e stramine, formatas, numquam e vestibis, ad in humanam speciem, imaspeciem pilae collectis, in gines, adhibitas fuisse refert. Conf. MATTH. RADE-
giei e pannis purpureis foerum ad dict. MARTIAL.
no et stramine fartis sole libr. epigr. IX. VINCEN-
bant fieri, quoniam, purpu TIVM COLLESSVM ad
reo colore, belluae maxime h. t. et alios, qui in MAR-
efferabantur. NICOL. TIALIS epigrammata
PEROTTVS in Cornuco commentati sunt.
piae col. 634. initio, ad hunc k) Epigr. IX.

uerso modo, emendare adgressi sunt. Non nullas eorum coniecturas SAMVEL BOCHARTVS^{l)} adducit, inter quas verisimilitudinis speciem prae se fert IANIDOVSAE emendatio, qui, sublato verbo *vr̄si*, substituit *vr̄um*, quem etiam a VINCENTIO COLLESSO,^{m)} aliqua ex parte, probatum, et a MICHAELE MAITTAIRIO,ⁿ⁾ in textum, loco *vr̄si* receptum, conspiciamus. Ipse BOCHARTVS, aliam epigrammati medelam adferri posse, existimat, et mutatis casibus, poetam *gravi geminum*, non vero *grauem gemino*, forsitan scripsisse, dicit, ut Rhinoceros geminum *vr̄sum*, id est, duos *vr̄sos*, non vno quidem temporis momento, sed alium post alium, extulisse intelligatur. Sed cum huic, tum alii cuidam coniecturae, qua *geminum* in *Geticum* mutatur, non ita multum tribuere videtur BOCHARTVS, siquidem haec dictis subiungit verba; *sed geminum probō magis, quia sequenti versu:*

B 5 iactat

1) In Hierozoico, P. I. no, non secus *vr̄sum*, in aere est ei aculatus, atque taurus pilam hoc est effigiem hominis foeneam, aut alia materia fartam. Lectu etiam digna est epistola, quam, ab amico scriptam, RADERVS commentario suo p. 53. inseruit, ubi sententia eorum, qui loco *vr̄si*, legunt *vr̄i*, defenditur.

m) Ad dictum epigr. in edit. ad vsum Delphin.

n) In edit. nitidiss. quae Londin. anno 1716. in 12mo. prodiit. MATTH. RADERVS in commentar. ad haec verba p. 52. ita scribit: *expono igitur versum, Rhinoceros bicornis, suo cornu gemi-*

iacet ut impositas taurus in astra pilas,
poeta plures videtur opponere pluribus vrsis.
 Iam plus nimio fortasse disputatum fuit, de
 MARTIALIS epigrammate. Illud silentio ta-
 men praeterire non possumus, quod EZE-
 CHIEL SPANHEMIVS, ^{o)} eam interpretum se-
 qui videatur opinionem, qui, *grauem gemino*
cornu vrum, a Rhinocerote, in aera elatum fuisse,
 arbitrantur. Scribit enim: *illud utique certo*
statuendum est, haud impingere potuisse Mar-
tialem, testem illius spectaculi, et visi, in eo
Rhinocerotis, qualem modo adductus Domitia-
ni numus exhibet, oculatum, ut geminum ibi
cornu Rhinoceroti tribueret: quippe etiam unum
cornu duntaxat, alio loco, eidem ferae largitur: ^{p)}
quantus erat cornu, cui pila taurus erat.

Verum enim vero, si dicendum quod res est,
 inter duos numos, quos SPANHEMIVS, ad-
 confirmandam, aduersus IONSTONVM, AL-
 DROVANDVM, et PIERIVM, sententiam, e
 cimeliarchio Pembrokiano, protulit, argenteus
 ille, nisi fefellerunt nos oculi, aut scalpendo,
 manus errauit artificis, duo, in Rhinocerote,
 cornua exhibere videtur. ^{q)} His animo, pro

eo
 o) De praestantia et usu Domitiani numos, quos e
 numismatum antiquorum Pembrokiano cimeliarchio
 Tom. I. dissertat. IV. p. 188. SPANHEMIVS protulit,

p) Epigr. IX. v. 4. omni, qua quidem fieri

q) Non solum duo illos potuit, sollertia, delinean-
 dos,

eo ac decet, reputatis, in eam adducimur sententiam, vt Rhinocerotas inueniri bicornes, profiteamur. Quis enim, quaeso, omnium museorum, ¹⁾ vbi duplex Rhinocerotis cornu adseruatur, fidem dubiam suspectamque reddiderit? quis temere contradixerit tot testibus, qui Rhinocerotas bicornes a se, conspectos, memorant. Certe, inter eos, PETRVS KOLBIVS, ^{s)}

rerum

dos, aereque incidendos curauimus; sed illis quoque tertium, aereum quidem, eiusdem Imperatoris numum, quem idem SPANHEMIVS, e numophylacio equitis aurati Andr. Fontaine adfert, adiecimus, nostrisque lectoribus, in libelli fronte, exhibuimus.

r) V. c. in museo regio Danico, quod OLIGERIVS IACOBAEVS Hafn. 1696. in fol. descripsit: in museo quodam Augustae Vindelicorum, cuius LVCA SCHROECKIVS in Ephemerid. Nat. Curiosorum meminit: et in museo Hans Sloane Londini, teste PARSONIO epist. cit. p. 14.

s) In der Beschreibung des Vorgebürges der guten Hofnung I. cit. vbi KOLBIVS ita: Noch ein ander Horn stehet auf der Stirn, in gerader Linie mit ienen.

Dieses ist gelb, und bey einem jungen Nashorn, ohngefähr einer Hand breit lang: bey einem alten auf das höchste sechs Zolle. Dieses Horn verhindert, dass das andere auf der Nase, nicht so großes Unheil anrichtet, als es ausser dem thun koennte. In collectione variorum Scriptorum, quae, a fratribus de BRY. titulo: das Orientalische Indien, aliquot tomis, Francof. anno 1601. sqq. in f. edita fuerunt, legimus P. IX. Continuat. p. 25. de Rhinocerate, haec verba: es hat auch daselbst (auf der Insul Iaua) viel wilde Thiere, so man Rhinoceros nennet, und hatte kurtz vor der Holländer Ankunfft, der König sonderlich einen gefangen, der ganz um den Leib, mit harten dicken Schilden umgeben, und einen harten Schild zufoerderst an der Stir-

rerum, quas Africa procreat, doctus atque idoneus spectator aestimatorque, Rhinocerotas, in itinere saepe numero obuios sibi factos, refert, qui aliud in naribus, aliud in fronte cornu habuerint. Illud, in fronte cornu lutei vel flauī coloris esse, et in adultis Rhinocerotibus, si altitudinem spectaueris, sex vnciarum, seu digitorum mensuram non excedere, testatur. A natura autem cornu fronti Rhinocerotis additum coniicit, ut impedimenti loco sit, ne is altero cornu, quod in naribus, paullo erectius est, nimis laedere, et damnum dare possit. Quid? amplissimus SICHTERMANNVS, eo tempore, quo filium, eximia spe iuuenem, ad Patrem carissimum, scholae Prouincialis Portensis Rectorem, quem Deus nobis diutissime conseruet, studiorum causa, perduceret, ea de re interrogatus, omnia ita se ut diximus habere, et dari Rhinocerotas bicornes, respondit. An eiusmodi Rhinocerotes, diuersi, ab aliis, generis existimari debeant, nemo, nisi testis *αὐτόπτης* definire poterit. Mares saltem duobus cornibus, ut quidam opinantur, a feminis, non distingui, certum est, et Rhinocerotis exemplo comprobatur, qui anno, CIOIOCCXXXVIII, in Angliam aduectus fuit.

Quodsi

Stirne hatte, an welchen den chen hatte es auch auf den Rücken, allernächst am Halse, strack über sich in die Höhe auch ein Horn stehen, so etgerichtet, gestanden; desglei- wa eine Hand lang gewesen.

Quodsi exemplis, quae in eiusmodi controuer-
siis plurimum valent, res diiudicanda foret, in
Africa plures, quam in Asia Rhinocerotas re-
periri bicornes, forte dixerimus, Et ab ea
sententia proxime abfuit BERNHARDVS DE
MONTFAVCON,^{t)} cum pavimentum *musiuo*
opere concinnatum, et varii coloris lapillis stru-
ctum, e templo Fortunae Praenestinae, aere in-
cisum, quinque foliis maioribus, exhiberet.
Tametsi enim, in eximio illo antiquitatis mo-
nimento, Rhinoceros vno tantum armatus
cornu

t) V. *Supplement au livre de l'antiquité expliquée* Tom. IV. L. VII. Chap. I. p. 159. Facere non possu-
mus, quin COSMAE Aegy-
ptii, qui etiam Indopleu-
stes dicitur, verba, prout a
BERNHARDO DE MONT-
FAVCON adlata sunt, heic
omnia adiiciamus. Hoc
animal Rhinoceros, a corni-
bus naso haerentibus, voca-
tur: eo autem ambulante
cornua subagitantur: cum
autem furore plenum obtue-
tur, cornua vibrat: ipsaque
immobilia et firma consistunt,
vt etiam arbores eradicare
possit, cum maxime a fronte
posita sunt. Terribilissimum
porro est, atque elephanti ma-
xime inimicum. Pedes atque
pellem elephanti similes ha-
bet: pellis eius exsiccata di-
gitorum quatuor spissitudi-
nem habet, qua nonnulli vo-
meris loco, ad aratra, vtun-
tur, illaque terram sulcant.
Rhinocerotem Aethiopes, pro-
pria dialecto Aru, aut Ha-
risi nuncupant; in secundo
vocabulo, denso spiritu Alpha
pronunciantes, et Risi adii-
cientes, vt voce Aru ipsum
animal significant, voce au-
tem Harisi figuram narium
atque pellem arando oppor-
tunam indicent, hinc illi no-
men imponentes. Huiusmo-
di animal, in Aethiopia, vi-
uum eminus conspexi, mor-
tuique pellem palea infertam:
vnde licuit adcurate describe-
re. Haec quidem adcurate
se describere putat COS-
MAS: sed vt omnia adcu-
rate descripserit, haud im-
merito veremur.

cornu repraesentatur; aliorum tamen scriptorum, et praesertim COSMAE, Aegyptii, qui Iustiniani, Imperatoris tempore vixerat, et omnem peragrauerat Aegyptum, autoritate permotus doctissimus BERNHARDVS DE MONTFAVCON, scribere haud dubitat: *Scriptores alii pae- ne omnes Rhinoceroti unicum tantum dant cornu, in nare, positum. Verum hi Rhinocerotem Indicum describunt, qui forte, ab Aethiopico differat. Illud vero Φυσιολόγοις explorandum relinquo.* Eiusmodi cornibus instructi Rhinocerotes vim inferunt elephantis, quibuscum sempiternas inimicitias gerere dicuntur, cuius rei causam, a DIODORO SICVLO ^{v)} expositam habemus, qui, τῆτο (ζῶον) ait, περὶ τῆς νομῆς αἰεὶ διαφερόμενον ἐλέφαντι, *perpetua illi animali, cum elephante, de pascuis, concertatio est.* Haec, nisi fallimur opinione, ex AGATHARCHIDAE ^{x)} libro, DIODORVS SICVLVS, AELIANVS, ^{y)} aliique veteres autores acceperunt, quam ob rem, *exemplo ab uno, ut poeta ait, discere poterimus omnes, si adlatis AGATHARCHIDAE verbis, illius certaminis rationem exposuerimus; Ita vero ille:* συμπεσὼν δὲ ἐλέφαντι, τῆτω γὰρ τὸν πάντα περὶ τῆς νομῆς διαμιλλᾶται βίον, ὑποδὺς τὴν κοιλίαν, καὶ τῷ κέρατι τὸ κύηλωμα τῆς σαρκὸς ἀναρ-

u) L. III. c. 35. p. 200.

y) libr. cit.

x) Ap. Photium loc. cit.

ἀναρρήξας, ἔξαιμον εὐθὺς ποιεῖ, in dimicatione, cum elephanto, cum hoc enim de pascuis, per omnem vitam, habet conflictationes, ventrem subit, et perrupto carniū ambitu, exsanguem facit. His porro addit: καὶ πλείους ἐστὶν ἐλέφαντας ἰδεῖν ὅτω τετελευτηκότας, plurimi elephantes, ita exanimati cernuntur. Isthæc versibus OPPIANVS²⁾ complectitur:

Κεῖνος καὶ σθεναρῶ περ ἐφορμηθεὶς ἐλέφαντι

Πολλάκις ἐν κονίῃσι νέκυν τοιῶτον ἔθηκεν

Ille etiam, validum licet, irruens in elephantum, saepe in pulueribus mortuum, prostravit. Subiungimus iis, quae, a scriptoribus Graecis, prolata sunt, PLINII^{a)} testimonium, qui, Rhinoceros, inquit, genitus hostis elephanto: cornu, ad saxa, limato, praeparat se pugnae, in dimicatione, alium maxime petens, quam scit esse molliorem. PLINII, aliorumque scriptorum autoritati, fidem derogare videtur CHARDINVS,^{b)} qui Aspahami, in primaria Per-

2) libr. cit. v. 556.

a) L. VIII. Hist. natural. c. 20. Conf. quoque e recentioribus GEORG. CHRISTOPH. PETRI ab HARTENFELS elephantograph. curiosa P. I. cap. 16. p. 121. seqq.

b) libr. cit. Tom. IIX. p. 132. vbi scribit; La relation

Hollandoise, qui a pour titre l'Ambassade de la Chine, fait une description de cet Animal tout a fait fausse, sur tout en ce quelle porte, que c'est un des principaux ennemis de l'Elephant: car ce Rhinoceros-ci etoit dans une meme ecurie avec deux Elephans, et je les ai vu diverses fois tous trois l'un pres

Perfidis vrbe, suis oculis se vidisse refert Rhinocerotem, cum duobus elephantis, vno eodemque stabulo, septum nutritumque, qui nihil ingenitae hostilitatis, aduersus elephantos, vnquam prodiderit. Sed viderit, licet, CHARDINVS, haec, in aula Persica, tamen a nobis minime impetrabit, vt Rhinocerotem, qui, vel duobus elephantis imparem se fore viderat, vel quotidiani victus consuetudine, paullo mansuetior factus, lenierat iras, talem etiam in saltibus, ferarum stabulis, fuisse existimemus, vbi iras inimicitiasque, aduersus elephantos, exercere, et libero, in eiusmodi, belluas, impetu, irruere potuerat. Neque adlato exemplo, omnis, quae inter Rhinocerotem atque elephantum est, inimicitia tollitur, sed naturalis tantummodo, quam nonnulli hisce belluis inesse crediderunt, ἀντιπάθεια eleuatur. Possumus sane aliud exemplum haud leuioris momenti CHARDINO obiicere, quod PAVLLVS IOVIVS, ^{c)} his consignatum verbis retulit:

pres de l'autre dans la place royale, sans se marquer la moindre antipathie.

c) in elogio Tristani Acucii Lusitani, quod in elogiis viror. bellica virtute illustrium, a PAVLL. IOVIO conscriptis L. IV. p. 363. inuenitur. Illum quo-

que Rhinocerotem hoc carmine prosequutus est ANTONIVS SANFELICIVS:

*Rhinoceros ego sum, fusco
deuectus ab Indo,*

*Hinc, vbi vestibulum lucis
portaeque diei,*

Hespe-

retulit: cum Rhinoceros, ab Oceano, in portum Vlyssiponensem, exponeretur, adspectu, atque odore suo elephantum, qui tunc in regia erat, adeo terruit, ut incredibili pauore concepto, septum caueae, ferreis ingentibus clathris permunitum, humerorum et capitis praecipiti impulsu perruperit, et in longam se proripiens fugam, terribili barritu edito, stridens et furens, cuncta obuia prostrauerit. Praeterea, DAMIANVS A GOES, qui Emanueli, regi Lusitaniae, ab intimis cubiculis fuit, de certamine Rhinocerotis et elephantum haec narrat: certamini vnus istorum elephantum, (qui scilicet in Lusitaniam aduecti fuerant) cum Rhinocerote interfui: spectaculum sane admiratione dignum, in quo elephas succubuit. Quem ludum rex felicissimus praebuit anno, (si recte memini) CIO IO XV. vel XVI.

Quo

Hesperiae classem ascendi
temeraria vela

Ausa nouas terras, alium-
que inuisere solem.

Speclarat quondam Vrbs
nostros in munere Circi

Congressus, hostemque ele-
phantum obiecit arena.

Hic patrias iras, aeterna
que proelia mecum

Exercet fidens immani
corpore moles.

At loricae triplici nos
tergore, et arma

Praeualidus mucro, atque
inuieta cuspide cornu.

Ipse cadit barrus, dum
telum figitur alio

Expugnat vires stultas
prudencia solers.

d) in Hispania, quae in-
uenitur, in ANDR. SCHOT-

TI Hispania illustrata. Tom.
I. p. 1172.

C

Quo tempore, Rhinoceros in Europam, adductus fuerit, atque innotuerit Romanis, e PLINII verbis, mox adducendis, satis superque intelligitur, etiamsi DIO CASSIUS, et SVETONIUS, contra ista dicant, et producti, in arenam, Rhinocerotis, gloriam Augusto, imperatori, tribuant. Inter alia enim animalia, quae post actum, de Cleopatra, Regina Aegypti, triumphum, in ludis, qui templi Iulii consecrationem sequebantur, Augustus ^e) exhibuerat καὶ θηρία καὶ βοτὰ ἄλλα τε πανπληθῆ καὶ ῥινόκερος ἵππος τε ποτάμιος, πρῶτον τότε ἐν τῇ Ρώμῃ ὀφθέντα ἐσφάγη, *multae ferae, et alia animalia, et inter ea Rhinoceros, et equus fluuiatilis tunc primum Romae visi, et occisi sunt.* Isthaec SVETONIUS, ^f) his verbis, ante DIONEM, extulerat: *Solebat etiam, citra spectaculorum dies, si quando quid inusitatum dignumque cognitu aduectum esset, id extra ordinem, quolibet loco publicare: ut Rhinocerotem apud Septa;* sed nihil est, quod PLINII fidem autoritatemque nobis suspectam reddere possit, utpote qui scriptor, DIONE CASSIO, et SVETONIO antiquior, exhibiti, in arena Rhinocerotis gloriam, Cn. Pompeio, vindicat,

e) L. LI. p. 156. edit. 30. ante oculos habuit, cum STEPHANI. scriberet: *Romanu spectacula,*

f) in vita Augusti c. 43. *la, ante Cn. Pompeii tempora, quem locum SOLINVS c. Rhinocerotem nesciebant.*

cat, ^g) atque omnia animalia, quae, in ludis Pompeii adparatissimis, Romani populi oculis primum obiecta fuerant, adcurate recenset. Post ea, Rhinocerotas, in Augusti, Domitiani, ^h) Traiani, ⁱ) Antonini Pii, ^k) Elagabali, ^l) et Gordiani, ^m) imperatorum ludis, fuisse productos, nemo temere negauerit. Numos Domitiani tres, Rhinocerote insignitos, vti iam supra diximus, EZECHIEL SPANHEMIVS exhibet, numoque Traiani, ab ADOLPHO OCCONE, descripto, ostendit, quod ille imperator, in quinto consulatu suo, Rhinocerotem, vt SVE-TONII verbis vtamur, publicauerit. Idem iste illustris, et in re antiqua maxime versatus, SPANHEMIVS, in PYRRHI LIGORII antiquariis lectionibus, quae nondum editae, inter libros Christinae, reginae Suecorum, Romae adseruantur, quemdam Domitiani numum se vidisse depictum, scribit, ⁿ) in quo, Rhino-
C 2 ceros,

g) L. VIII. Hist. nat. c. 20. *psicerotas*; sed CL. SALMA-

h) MARTIAL. libr. de SIVS in vetustis libris, siue
spectaculis Epigr. VIII. it. scriptis, siue antiquitus ex-
Epigr. XXI. cusis, *Rhinocerotas compare-*

i) EZECH. SPANHEM. *re docet.*

de praestantia et vsu nu-
mism. antiqu. differt. IV. p.
189.

l) AEL. LAMPRIDIVS,
in Elagabalo c. 28. *habuit et*
hippopotamos, et crocodilum,
et Rhinocerotem.

k) IVLIVS CAPITO-
LINVS in Antonino Pio,
c. 10. vbi IS. CASAVBO-
NVS quidem legit; *Stre-*

m) IVL. CAPITOLI-
NVS in Gordianis c. 33.

n) Libr. cit. p. 190.

ceros, cum elephanto, compareat. Neque vero adduci facile poterit quispiam, vt Seueri, imperatoris numum, quem GISBERTVS CUPERVS ^o) *longe maiorem*, vt dicit, *quam potuit esse, aut fuit vnquam*, ex ONVPHRII libro, *de ludis Circensibus*, depromsit,, Rhinocerotem exhibere credat, propterea, quod animal illud, pro Rhinocerote, a GISBERTO CUPERO, habitum, Onagri, ^p) seu Asini filuestris speciem magis, quam Rhinocerotis, prae se ferre videtur. Interiecto haud exigui temporis spatio, et anno, si recte posuerunt calculos aliqui Autores, ^q) circiter CIOIO XV, ad Emanuele, regem Lusitaniae, aduectus ille fuit Rhinoceros, a quo, elephantum victum, supra ^r) memorauimus. An plures,

o) de Elephantis, in numis, Exercit. II. S. 183.

p) Onagros in India, vnum cornu, in fronte gerere tradit AELIANVS, L. IV. de Animal. c. 52.

q) DAMIAN. a GOES. loc. cit. ap. ANDR. SCHOTTVM in Hispania illustrat. T. I. p. 1172.

r) Is ipse forte Rhinoceros fuit, qui postmodum Leoni X. pontifici Rom. muneris loco, destinatus fuisse dicitur. Haec enim

in IO. PETR. MAFFEII L. V. historiar. Indicar. p. 202. ed. Colon. legimus: *Rhinoceros quoque, non visum in Italia, multis iam seculis, animal Romam deducebatur, vt cum elephanto commissus (quo cum implacabiles gerit inimicitias) veteris magnificentiae spectaculum repraesentaret. Sed, qui ab ultimis terrarum terminis, in Europam incolumis venerat, ad Ligusticae demum orae scopulos, facto naufragio, cum impeditus catenis, enare nequisset, exoptata plebem*

res, insequentis temporibus, in Europam aduecti fuerint Rhinocerotes, aliis inuestigandum relinquimus, qui id modo agimus, vt, e veterum libris, eruamus, quae Rhinocerotis historiam illustrant. Nescimus, quid, in mentem venerit O P P I A N O, dicere, Rhinocerotas omnes esse mares, et nasci sine compare. Ita enim ille, et, quod nos quidem sciamus, praeter eum, nemo alius scripsit.^{s)}

Πάντες δ' ἄρ' ἄνδρες εἰσὶ, καὶ ἔποτε θῆλυς
ὁρᾶται,

Καὶ πόθεν, ὅν ἐδάην, κ. τ. λ.

Omnes vero mares sunt, nec unquam femina conspicitur, et unde (oriantur) non noui, etc. Num forte mares tantummodo Rhinocerotas spectauerant veteres Romani? id quidem pro certo, adfirmare, haud sustinemus. Illud pro vero certoque nobis constat, *generationem*, quam Peripatetici finxerunt, *Aequiuocam*, a philosophis, iam dudum merito esse explosam, et feminam fuisse Rhinocerotem, quam, praeteritis nundinis Lipsiensibus, nobiscum, plurimi homines alii, suis oculis viderunt.

Ita

bem oblectatione priuauit. nuel, Rex, ad Pontificem
Nimirum enumerat M A F- mittere, constituerat.

F E I V S munera quae Ema- s) Libr. cit. v. 560. sq.

Ita vero scribendi finem facimus. Quodsi iuuenilis conatus noster, in hoc litterarum genere, tibi B. L. placuerit, gratum id erit, neque calamo, vt sic dixerimus, triuisse label- lum, nos poenitebit. Itaque ἰδόντες τὸ τέρ- μα Θεῷ χάριν δίδομεν.

